

20124 Ay Demir olayı 2025, Kalem -
20m: Ankara Yib. 2. m; A.S. meş. J

A. TABİKİ TALEP OLUNAN KANUN MADDELERİNİN
TANLILI

TCK'nun 146. MADDESİ:

Bu madde; Kanun sistematığında devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar bâbinin Devlet Kuvvetleri aleyhine işlenen suçlar faslında yer almıştır.

Fasıldaki Devlet Kuvvetleri tabiri; Her'i anayasamız muvacehesinde yasama, yürütme ve yargılama kuvvetlerini ifade eder. Devlet hâkimiyeti bu üç kuvvetin mevcudiyeti ile kaimdir. Bu itibarla fasılda yer alan kanun maddeleri, tüm olarak devletin kuruluş ve faaliyetlerini himaye altına almıştır.

Suçun Mahiyeti: Mahiyeti itibarıyla bir tek kişi tarafından işlenmesi imkânsız bulunan toplu tehlike suçlarıdır.

SUÇUN UNSURLARI

A. Manevî Unsur: Anayasayı ihlâl kastıdır. Bu unsur, olayda meşru devlet nizamına yıkmak maksadıyla gizli cemiyet teşkil etmek ve Radyoda da Millet Meclisi ve Senatonun ilga edildiğini alenen dünyaya ilân olunması şeklinde tezahür etmiştir.

B. Maddî Unsur: (Suçun mevzuu); Anayasanın tamamını veya bir kısmını teğyir, tebdil veya ilgaya ve bu kanunla müesses, BMM'ni iskate me cebren teşebbüs etmek, suçun maddî unsurunu teşkil eder.

MADDİ UNSURLARIN TEŞEKKÜLÜ İÇİN:

- Fiilin haksız olması (Cebri oluşu)
- Fiilin icrasına elverişli vesite ile bağlanmış olması,
- Fiilin teşebbüs derecesinde kalması icabeder.

a) Fiilin haksızlığı ve cebri oluşu:

Vazettiği usul ve prensipler dairesinde, Anayasanın tebdil ve teğyiri her zaman mümkündür, ancak; tebdil ve teğyir keyfiyeti bu usul ve prensipler haricinde tezahür ettiği takdirde Anayasanın ihlâlinden bahsolunabilir. Yani bu değişikliğin cebren yapılması icabeder. Ancak; cebir unsurunu hem failin fiil ve hareketinde hem de tahakkuku istenilen değişiklikte aramak icabeder, burada bahsi geçen cebir gerek Anayasa iradesinin ihlâli ve gerekse maddî veya manevî cebir manasına alınmıştır. Ancak birden ziyade şahıslar tarafından işlenen bu suçun, faillerinden biri veya birkaçı tarafından vaki maddî cebrin diğerlerinden de sirayeti tabii bulunduğundan, her failin fiilinden ayrıca cebirin aranmasına lüzum yoktur. (TCK, madde 67)

Bu itibarla Anayasa dışı vasıtalarla icra edilmek istenen her değişiklik cebridir. Bu izaha göre; Anayasayı maddî bir değişikliği

kabule mecbur tutan maddî fiillerle, sair hileli hareketlerin tamamı maddî ve manevî cebrin mevcudiyetini gösteren hallerdir. Esas Tebedan (halktan) gelen bir ihtilâlin maddî ve manevî cebirden arı olması tasuvur olunmadığı gibi harp silâh ve vasıtaları ile şehrin mühim noktalarının tutulması askeri birliklerin ele geçirilmesi ve Radyoevinin işgali gibi maddî vakalarda da maddî ve manevî cebrin yokluğu iddia olunamaz.

Bu silâh ve vasıtalar; istimale gayri salih olsalar dahi buna vakıf olmayanlara karşı istimale salih silâhlar gibi tesir yapıp korku yaratacağı aşikârdır.

Kaldı ki; "İhtilâl için verilen özel parolaya bilmeyen hiç bir vatandaş sokağa çıkmayacaktır, aksi hareket eden kim olursa olsun atış edilecektir" şeklindeki Radyo anonsunda cebrin tezahüratından başka bir mana taşımamaktadır. Binaenaleyh bu unsur da olayda sanıkların yukarıda izah olunan anayasa dışı fiilleriyle tezahür etmiş bulunmaktadır.

b) Fiilin icrasına elverişli vasıta ile başlamış olması:

Cürüm icrasına elverişli vasıta ile başlamak iktiza eder. İhtilâl metodu ile iktidara geçmek isteyenlerin, her halü kârda ordu ile radyoyu elverişli vasıta olarak kullandıkları ve hatta muvaffak oldukları bir hakikattir. Olayda elverişli vasıta olarak kullanılan Silâhlı Ordu mensupları ile Radyonun elverişsizliğini iddia etmek elbette ki inkânsızdır. Ancak 27 Mayıs'ı yaratan harbiyenin bu defaki muvaffakiyetsizliğini vasıtanın elverişsizliğinde değil, ihtilâl vasıtanın bulunmamasında aramak icabeder.

c) Fiilin teşebbüs derecesinde kalması:

Fiilin tamamlanması halinde Devlet Hâkimiyeti son bulmuş olacağına göre Devletin şekil unsurundan da bahsolunamaz. Bunun için kanun sadece Anayasayı ihlâl teşebbüsü hexi tecrim etmiştir. Teşebbüsün nakıs veya tam teşebbüs derecesinde olmasında bir fark yaratmamaktadır.

Teşebbüs hali (TCK'nun 61., 62. maddeleri)

- a) Cürüm işleme kararı,
- b) İcra başlangıcı,
- c) Mani sebepler yüzünden fiillerin ikmal edilemeyerek neticenin husule gelmemiş olması, unsurlarına ihtiva eder.

a) Suç işleme kararı:

Teşahürü, suç işleme iradesidir. Bir fiil, tasavvur, karar ve icra safhası olmak üzere üç psikolojik bölümden geçmek suretiyle suç vasfını iktisap eder. Bunlardan ilk ikisi suçun ihzari safhasını teşkil eder ki, bazı istisnai hükümler hariç, Ceza Kanunumuzda bu safhadaki fiil ve hareketler suç telâkki olunmamıştır. TCK'nun 146. maddesindeki cürüm işleme kararı, yukarıda işaret olunduğu üzere, suçun manevî unsuru

olan anayasayı ihlâl iradesidir. İcra safhasına geçmeden bizatihi karar suç sayılmaz; TCK'nun 168., 171. maddelerinde tasrih olunan ve bir bakıma da içtimai nizam ve sükûnu bozmaya matuf suçların hazırlık safhasını teşkil eden silâhlı cemiyet ve çete teşkili suçu ile, gizlice ittifak suçunda henüz fiiliyata geçilmediği halde ceza tayin olunmuş bulunması mücerret kast ve niyetin cesalandırılması manasını taşımaz.

Zira; Nev'i şahsına münhasır olan bu suçların ihzari hareketleri gizli olmakla beraber icranın hazırlık safhasına tealluk eden fiilleri, söylemek sözleşmek gibi icra hareketleridir.

b) İcra başlangıcı:

Suç işleme kararının icrasına başlanmaktadır. Yeni tamamlanmışlarında suç husule getirebilen hareketler icra başlangıcıdır. Kanunumuzun bu husustaki 51. madde hükmünü 2 şekilde anlam mümkündür. Maddede, kast olunan cürmün icrasına başlamak lafzı, icra başlangıcının daireyi sınırladığı daralttığı düşünülebilirse de icraya başlamak tabirinin, cürm işleme kararının icrası olarak anlaşılması icabeder. Çünkü suçun manevî unsurunu teşkil eden suç işleme kararının icrası, kanunun hususî hükmünde o suç için tespit olunan unsurlardan birinin icrasına başlamakla tezahür eder. Bu itibarla kanunumuzun kabul ettiği, ana prensibe göre tamamlanmışlarında suçu husule getirebilen her türlü icra hareketleri suçun icra başlangıcını teşkil eder. Olayda, TCK'nun 171. maddesinde tasrih olunan suçun icra başlangıcı ile bu maddede yazılı ve fakat TCK'nun 146. maddesinin hazırlık safhasını teşkil eden gizli ittifak suçunun icra safhasını yekdiğerinden tefriki ehemmiyet arzettiğidir. Esas itibarıyla kastı cürmi TCK'nun 146. maddesinde tasrih olunan Anayasayı ihlâl gayesine matuf bulunduğu halde, gayeye matufen ittifak edilmiş bulunması suçun subutuna için kâfi eddediğmiştir. Bunun haricinde tamamlanmışlarında kast olunan cürmi husule getirebilen diğer icra hareketleri ise, Anayasayı ihlâl suçunun icra başlangıcını teşkil eder, nitelik; Yargıtay Genel Kurulunun 28.12.1931 gün ve 173 Karar sayılı içtihat kararında bu görüş tarzına teyit etmektedir.

c) Mani sebepler yüzünden neticenin husule gelmemesi: Bunu iki şekilde mütalaa etmek mümkündür.

1. Suçun icrasına elverişli vasıta ile bağlandıktan sonra, icra fiillerinin tamamlanması,
2. İcra fiillerinin tamamlanmasına rağmen neticenin husule gelmemesi, halleridir. Filhakika 146. maddedeki icra fiillerinin tamamlanması (Nakis teşebbüs) hali, failin tecrimi bakımından ehemmiyet arzotmemekte ise de, suça iştirak derecelerinin tespiti bakımından her iki hususun izahı zaruri görülmüştür.

a) Nakis teşebbüs hali:

Suçun unsurlarını teşkil eden fiillerin icrasına başlandıktan

sonra failin ihtiyari haricinde fiillerin tamamlanması halidir.

Olayda Anayasayı ihlâl maksadıyla gizli cemiyet teşkilinden sonra Zırhlı Birlikler Okulundaki kursun Nisan içerisinde bitmesi endişesiyle 20 Mart - 20 Nisan 1963 tarihleri arasında ihtilâle karar verilmesi ve bu kararın doğrudan olmasından sonra da tehir olunması ve Celâl Bayar'ın Ankara'ya getirilmesinde, tecrübe mahiyetinde sınırlı kuvvetlerin harekete geçirilmesi teşebbüsünde bulunulması, vurucu kuvvetin Ankara'da toplanması ve 28 Mart 1963 tarihinde alınan karar gereğince YAN KUVVETLERİN elde edilmesi maksadına matufen muhtelif toplantılar yapılması gibi ittifakın dışına sarkan faaliyetleri hazırlık hareketleri olarak kabul etmemek imkânsızdır. Çünkü vurucu kuvvetin Ankara'da toplanması ile suç işleme kararının icrasına bağlanılması demektir. Filhakika, kuvvetler harekete geçerek fiil maddî ebeve müncer olmasında da ordu içerisindeki emir ve komuta zincirinin koparılması, kararın icrasından başka bir mana taşıyaması. Her ne kadar diğer suçlarda sırf vasıta tedariki, mücerret suçun subutu için kâfi sayılması ise de; tehlike suçlarından olan bu suçun hazırlık hareketinin dahi 168., 171. maddeler gereğince tecrim edilmesi, ancak içtimai nizamın korunması şeklinde izah edilebilir. Kaldı ki, katil için silah temini ile, devletin şekil unsurunu ortadan kaldırmak maksadıyla cemiyet kuvvetlerinin ele geçirilmesi yahut parçalanması halleri mukayese dahi olunması. Cemiyet kuvvetlerinden mahrum olan bir devletin şekil unsuru da, tehlikeye düşmüş demektir.

Bu itibarla suçun bütün fiilleri ikmal edilmemekle beraber suç işleme kararının icrasına, bağlandığı noktadan itibaren fiil nakıs ~~ve~~ teşebbüs ~~ve~~ şekil şeklinde tezahür etmiştir.

b) Tan teşebbüs hali:

Suçun unsurlarını teşkil eden fiillerin icrası tamamlandığı halde mani sebepler yüzünden neticenin husule gelmemiş olması halidir. Olayda; Birliklere başkan yapılarak harekete geçirilmesi ve Radyodan ihtilâl beyannamesinin okunması şeklinde tezahür etmiş ve fakat Anayasa idaresini her şeyin üstünde tutan Silâhlı Kuvvetlerin kehir ekseriyeti tarafından karşı konulmasıyla netice husule gelmemiştir.

NETİCE:

Bu itibarla; Olayda bütün unsurlarıyla teşekkül eden, Anayasanın tamamlanması veya bir kısmını ilga ve bu kanunla müesses BMM'sini iskât suçunun Mart 1963 son yarısından itibaren nakıs teşebbüs şeklinde teza-hür ettiği, netice ve kanaatine varılmıştır.

SANIKLARIN SUÇA İSTİRAK DERECELERİ

Ceza tayini bakımından sanıkların suça iştirak derecelerini tefrik etmek hususu büyük bir ehemmiyet arzettiği derkârdır. Filhakika birden ziyade şahıslar şahıslar tarafından işlenen suçlarda iştirak hükümleri mevzu bahis ise de; Mahiyeti itibarıyla ortaklık hali suçun unsuru veya şiddet sebebi olarak kabul olunan suçlarda, iştirak hükümleri kabili tatbik değildir. Buna rağmen böyle bir ortaklığa suçun işlenmesi sırasında asli ve fer'i fail olarak katılmakta mümkündür. Bir bakıma; bahis mevzuu ortaklık bidayette irade mutabakatı sonunda doğmuş, suç birlikte irtikap olunmuş ise de, ortakların her biri müstakilen suçtan mes'ul olmaları itibarıyla, birinin fiiline diğerinin iştiraki tasavvur olunmaz. Başka bir deyimle; bir kişi tarafından işlenmesi gayri kabil olan toplu suçlarda önceden anlaşma vaki olmasına rağmen iştiraktan bahsedilmez.

Çünkü ortada hem zaman olan müstakil fiiller mevcuttur. Bu bakımdan toplu suçlar, Her faile müstakil fail sıfatıyla isnat olunmuştur.

Buna rağmen şuna işaret edelim ki; Uzun bir hazırlık devresine ihtiyaç gösteren TCK'nun 146. maddesinde tasrih olunan suç ile ani ve fevri bir karar ile işlenen yığın suçlarını birbirinden tefrik etmek icabeder. Evvel emirde yığın suçlarında hangi suçun işleneceği, nasıl seyir takip edeceği ve neticenin ne şekilde tezâhür edeceği önceden belli değildir. Şahsın iradesi tamamen yığın iradesinin tahtı tesirindedir.

Pek tabii iştirak hükümlerinin mevzuu bahis olamayacağı bu suçlarda kaç tane suçlu var ise o kadar da müstakil suç mevcuttur.

Kaldı ki; Davaya dahil sanıklardan fikir karargâhını teşkil edenlerle yine suçun hazırlık safhasından itibaren planlama yaparak bunlara dahil olanlar, irade mutabakatı neticesi gizli bir cemiyet olarak birleşmek suretiyle hem fiil durumundadırlar. Tabiri caizse, bu şahıslar harekâtın beynini teşkil etmektedirler. Bu bakımdan istikbale matuf menfaatleri icabı yekdiğerini azmettiren, bu şahısların faaliyetleri değişik olsa bile suça iştiraktaki mes'uliyetlerini derecelendirmek imkânsızdır. Suç icra safhasına girdikten sonra da ortaklıktan ayrılmakta bahis mevzuu olamaz, diğerlerinin neticeye müessir faaliyetleri ayrılan şahsa da sirayet eder, (TCK, madde 67), Kaldı ki, şerik nakis teşebbüs derecesinde ayrılma dahi esasen o noktada 146. maddesindeki suç teşekkül etmiş bulunmaktadır. Bu itibarla; mahkememizce: Olayda fikir karargâhını teşkil edenlerle hazırlık safhasından itibaren planlamayı yapanlar fiili irtikap edenler olarak kabul olunmuş ve ancak objektif bir görüşle bu şahıslardan suçun icra safhasına girdikten sonra hayati ehemmiyeti hâiz neticeye müessir faaliyetlerde bulunmayanlar hakkında taktiren TCK'nun

59. maddesi tatbik olunarak, mukadder cezalarda 1/6 nispetinde indirme yapılmıştır.

Yukarıda işaret olunduğu üzere, olayın icrası sırasında bu suça asli ve fer'i şerik olarak katılmak hukuken mümkündür. Nitekim; hem fiil olanların haricinde kalan diğer sanıklardan maddî fiilleri ile olaya dahil oldukları bir hakikattir. Bu şahısların irade mutabakatları, plana uygun olarak, tankları ve birlikleri harekete geçirmeleri şeklinde tezahür etmiş bulunmaktadır. Ancak bu şahıslar birlikte suç işleyenler olarak kabul edilmekle beraber bunlardan; harekâtın bidayetinde, Tank Okulu, Süvari Grubu, Harp Okulu ve 229. Piyade Alayı ile diğer birleklere öncelikle baskın yaparak birliklerin harekâta iştirakini bizzat sağlayanlar ile Radyoların ıfğalinde ve suçun sirayeti ile uzamasında hayatî ehemmiyeti hâiz faaliyetlerde bulunanlar, maddî aslî fail ve bunlara sair surette müşahir olanlarda maddî ve manevî fer'i fail olarak kabul olunmuş ve ancak bunların da, cezaları, objektif bir gödüle faaliyetlerinin şümul ve ehemmiyet derecesine göre tekdiren derecelendirilmiştir.

Ayrıca; Bu suça selbi bir şekilde de iştirak etmek mümkündür. Ancak bu takdirde dahi bir irade mutabakatının mevcudiyeti şarttır. Olayda Tank Okulu Nöbetçi Amiri, olaydan önceden haberli olduğu halde, pasif davranışıyla diğer sanıkların âmâline hizmet etmesi bunun en açık bir misali teşkil edebilir.

Buna mukabil; Olayın bidayetinde, kanunen muayyen vazifelerini ifa etmediklerinden inisiyatifli ibtilâlcî gruba kapılarak iş yapamaz hale gelen Harp Okulu Nöbetçi Heyetinin müferriden veya topluca ihtilâlciler lehine icabî herhangi bir fiilleri sebketmemiş bulunduğuna göre, burada bir idare mutabakatından, dolayısıyla iştiraktan bahsolunması.

Diğer taraftan tipik bir durum ifade eden, Türkiye Büyük Millet Meclisi Muhafız Taburu Nöbetçi Subayı da, önceden malumata bulunduğu kesin olarak anlaşılmasına rağmen, herhalükârda duruma hâkim olabilecek imkânlara sahip iken dahi pasif davranışlarına devam etmek suretiyle diğer sanıklara müşahireten suça selbi bir şekilde iştirak etmiş olduğu bir vakiadır. Bu itibarla Harp Okulu Nöbet Heyetine dahil olanların, olayın bidayetinde kanunen muayyen vazifelerini yerine getirmekte ihmal etmeleri ve ancak bu ihmal neticesi Kara Harp Okulunun olaya katılması gibi bir mühim mesaretinde, husule geldiği netice ve kanaatine vesil olunmakla bu sanıklara TCK'nun 230/2. maddesinin tatbiki delil ve maddet icaplarına uygun görülmüştür.

TCK'NUN 151. MADDESİ

Devlet kuvvetleri aleyhine işlenen cürümler faslında tasrih olunan cürümlerden birine muttali olan kimse, Hükümete haber vermekle sorumlu tutan bir madderi.

a) Suçun maddi unsuru: TCK'nun 2. Kitabının 1. babının 2. faslında yazılı olan (146-150) maddelerinde gösterilen suçlardan birine muttali olduğu halde makbul bir mazeret olmadan bunu, Hükümete haber vermektir. Bu ittilada şeklin ehemmiyeti yoktur. Failin sikri geçen maddelerdeki suçları kimden ve nasıl öğrenmiş olursa olsun, kanun bu bilgiye sahip şahsa ihbara mecbur tutmaktadır. Kanunda ihbarın yapılacağı zaman için derhal tabiri kullanılmaktadır. İhbarın yapılacağı mekan içinde Hükümet denmiştir. Hükümet Bakanlar Kurulu menasında olmakla beraber, Bakanlardan birine ve resmi mercilere bu ihbarın yapılması faili suçtan kurtarır, uzun bir hazırlık devresini icabettiren 146. maddedeki suç nakis teşebbüs derecesinde iken, iora zamanı pek tabiidir ki belli olmayabilir ve esasen 151. maddede cürme muttali olan tabiri kullanıldığına ve nakis teşebbüs halinde dahi 146. maddedeki suç teşekkül etmiş sayılacağına göre ayrıca başka şekil aramaya lüzum yoktur. Bu sanıkların muhtelif vesilelerle nakis teşebbüs halinde iken suça ittilâ kesbettikleri subuta ermiş bulunduğundan bu madde olaya tamamen mutabakat arz etmektedir.

b) Manevî unsur: Bu suçta umumî kast manevî unsur için şart ve kâfidir. Hadise faillerinde de umumî kastın mevcudiyeti tebellür etmiştir. Tekevvün eden fiil ceza tayini bakımından iki ayrı istikamet göstermektedir. Bunlardan biri fesatın fiile çıkması diğeri fesatın fiile çıkması halidir. Olayda ise fesat fiile çıkmış bulunmaktadır.

B) TCK'NUN 51. MADDESİ

Olayda bazı siyasilerin memleket menfaatlerini hiçe sayarak orduya veya diğer hükümet kuvvetlerine yaptıkları iddia olunan hakaret halleri tahrik sebebi olarak ileri sürülmekte ise de; Önceden anlaşılmayı icabettiren toplu suçlarda tahrikten bahsolunamaz. Buna rağmen haksız olduğu kabul olunan bir fiilin tahrik sebebi sayılması için şahısta bir buhran hali ile birlikte tahriki mutasamman fiilin failine karşı bir tepkinin yaratılması icabeder. Bu hale göre bahis mevzuu fiilin tahrik sebebi olarak kabulü halinde tepkinin hakaret eden şahsa tevcihi gerekir ki, o takdirde (faili birden ziyade suçlarda) failin ani ve fevri olmasından bahsolunabilir. Bu ise ancak yığın suçlarında mevzuu bahis olabilir. Çünkü bu suçlarda önceden bir ittifak mevzuu bahis olamayacağı gibi suçun

manevî unsuru da suç esasında teşekkül eder.

Burada ferdin iradesi toplumun psikolojik tesirlerine bağlıdır. Halbuki olay hazırlık safhasındaki irade mutabakatı uzun bir çalışmadan sonra icra safhasına intikal etmiştir. Kaldı ki psikolojik bir buhuren hali hali olan tahrikin bir ortakdan diğerine sırayetinde de düşünülemez. Aksi halde irade beyanlarının birleşmesi mevzu bahis olacağına göre böyle bir halde teşvik ve azmettirmek hallerinden bahsolunabilir. Bu itibarla, bu hususa müteveccih iddialara da itibar edilmemiştir.

TCK'NUN 168., 170. ve 171. MADDELERİNİN TAHLİLİ

Yukarıda işaret olunduğu üzere devlet kuvvetleri aleyhine işlenen cürümlerin hazırlık hareketinde 168 ve 171. maddeleri ile tecrim etmiş bulunmaktadır. Ancak; bu hazırlık hareketlerinin cessation barakılması keyfiyeti, suçun işleniş şekline göre tahallüf etmektedir. Nitekim 170. madde ile 171. maddenin son fıkrasında bu hususlardan bahsedilmektedir. Bu bakımdan olaya tatbiki istenen TCK'nun 170. maddesinin katıyetle anlaşılması 168 ve 171. maddelerin işahı ile mümkün görülmüştür. Çünkü 170. madde de silâhlı cemiyet ve çetenin suçtan vazgeçmesi, 171. maddede ise gizli ittifaktan çekilmek hususu bahis konusu edilmiştir. Filhakika, her iki maddedeki maddi ve manevî unsur müşterek ise de her iki suç, cemiyetin teşkil tarzı ile suçta kullanılan vasıta bakımından ayrılık göstermektedir.

a) Cemiyetin teşkili bakımından: 168. maddenin "her kim 125, 131, 146, 147, 149, ve 151. maddelerde yazılı cürümleri işlemek için silâhlı bir cemiyet ve bir çete teşkil ederse" şeklindeki lafaza karşılık, 171. maddede ise, "bahsi geçen maddelerde yazılı cürümlerden birini veya bazılarını hususî vasıtalarla işlemek üzere birkaç kişi aralarında gizlice ittifak ederlerse" denilmektedir. Bu hale göre 168. maddedeki cemiyetin teşkil ve yürütülmesinde bir kişinin iradesi hâkim olmasına rağmen 171. maddede ittifaka dahil olan birkaç kişinin müşterek iradesi mevzu bahistir. Birincisinde suçun manevî unsuru bir kişinin iradesi ile, ikincisinde ise; birkaç kişinin iradesi ile teşekkül eder.

b) Vasıta bakımından: 168. maddede suçta kullanılacak elverişli vasıta "silâh" olarak önceden tayin olunmasına rağmen 171. maddede "hususî vasıtalarla" denilmek suretiyle elverişli vasıta belirtilmemiştir. 168. maddedeki silâh tabiri ateşli silâhlar ve bıçaklar hakkındaki kanunda tasrih olunan silâh tabirini karşılamasına rağmen, hususî vasıta mücerret silâh manasını taşımaz. Nitekim Radyo bir silâh olmamasına rağmen 146. maddedeki suçun irtikabı bakımından elverişli bir vasıtedir. 170. maddede de silâhlı cemiyet ve çeteden bahsonulduğuna göre bu madde 168. maddenin devamı mahiyetinde mütelaa olunmuştur. Bu itibarla bahsi

geçen madde, geçen fasıllar arasındaki müsterek hükümler faslında ise de; tasrihten 168. maddenin cesadan muafiyet halini dairesi şunluna almaktadır. Kaldı ki, yukarıda izah olduğu üzere kanuna nakis teşebbüs halinde dahi aynı derecede tacrim ettiği 146. maddenin ihlâline başlandıktan sonra suçtan vazgeçme düşünülemez. Bu itibarla 170. maddenin olaya tatbiki icabettiği yolundaki iddialara da hukuken itibar olunmamıştır.

Yukarıda işaret olunan esaslar dairesinde suça iştirakleri kabul olunan sanıkların; suçlulukları, evvel emirde başta ikrar olmak üzere, şahadet ve diğer delillere göre değerlendirilmiştir.

Buna rağmen; Sanıkların bu ikrarının, atfı cürmî mahiyetinde olduğu iddia olduğundan, atfı cürminin izahı kısaca zaruri görülmüştür.

Atfı Cürmî: Bir sanığın kendisini cesadan beri kılmak maksadıyla hakkında tenâd olunan suçu, başkasına aktarmaya matuf beyan ve iddia halidir.

Halbuki, dava mevzuu olayda delîl olarak kabul olunan ikrar bizzati-
hi ikrar edenin fiiliyle olayın izahına mütedair olanlardır. Esasen du-
ruşma sırasında hiç bir sanığın kendisini cesadan kurtarmak maksadıyla
kendisine hamledilen ve suç teşkil eden fiilin başkasına ait olduğunu
ve onu suçlamak maksadına matuf olmadığı açıkça müşahade edilmiştir.
Sadece kendisine ait suç teşkil eden bir fiilin kısmen ketmedilmesi ha-
linde onunla mürtabit diğer sanık fiillerinin birbirine halin icaplarına
uygun olarak tedahül etmesinden ibaret olan fiili halin ve atıfların baş-
kaca anlaşılmasına imkân ve vesâe görülemezdir.

Bu sebepten sanıkların ve bu arada müdafilerin, maruz iddiaları
yerinde görülmüştür.

Tarih Ağustos 01 yılında Astan
Zirgi tayin 24.1.961 T. 863/2588 6298
Kararname.

B) ESASA AİT MÜSTEREK TEMYİZ İTİRAZLARI

a) İcra Başlangıcı:

Prensip itibarıyla ceza tehdidi altında bulunmayan hazırlık hareketlerinin nerede bittiğini ve ceza tehdidi altına alınmış olan icra hareketlerinin nerede başladığını bütün suçlar için kesin olarak tayin edecek müşterek bir ölçü mevcut olmadığından (icra başlangıcı)nın, suçun nevi ve mahiyeti ile hadisenin hususiyetine ve her sanığın kastını tebaruz ettirmeye yarayacak hareketlerine göre tayin edilmesi iktiza eder.

Taşıdığı vahamet dolayısıyla kanun koyucu, bir taraftan dava konusu nev'inden fiillerin (teşebbüs) halini bile en ağır ceza tehdidi altına alırken diğer taraftan bu çeşit suçların işlenmesinin tevlit eyleyeceği tehlikelerden cemiyeti korumak için de, faillerine, vazgeçmelerini temin maksadı ile çok müsamahalı bir sisteme gitmiştir.

Kanuna hâkim olan bu ruh ve sistem muvacehesinde teşebbüs hali dahi ceza tehdidi altına alınmış olan fakat işlenirken teşebbüs hali ile icra başlangıcı çok defa birbirine karışacak ve hatta birleşebilecek suç şekillerini ihtiva eden TCK'nun 146. maddesi tatbik edilirken her sanığın muhtelif icrai hareketi veya hareketleri arasında mevzubahis suçu işleyeceğine şüphe bırakmayacak şekilde kastını tebarüz ettiren ilk fiil ve hareketinin (icra başlangıcı) olarak kabul edilmesi iktiza etmektedir.

Her ne kadar hüküm muhakemesi ısrar kararında; icra başlangıcı hakkında ilk kararındaki noktayı nazarından rücu ederek son görüşünü kararın 147. sayfasında açıkladıktan sonra (TCK'nun 61. maddesinin ruhuna sadık kalınarak iltibasa mahal vermeyecek şekilde "neticeye yaklaşan fiil ve hareketlerin") bu olayda icra başlangıcı kabul olunduğu ve ~~ex~~ ezcümle Ankara grubunun ihtilâl hareketinin 20/21 Mayıs gecesi icra olunmasına dair verdiği kararın İstanbul grubu tarafından 17 Mayıs 1963 tarihinde Cevat Kırcı'nın evinde görüşülüp tasvip olunması ve müteakiben de bu harekâta vazife alacak şahısların Ankara ve İstanbul'da birbirleriyle tanıştırılmaları, görevlerinin açıklanması, planın gözden geçirilmesi ve bu suretle Ordu birliklerinin bilerek veya bilmeyerek harekâta hazır bir duruma sokularak emri komuta zincirinin koparılması gibi) fiil ve hareketler sebebiyle Anayasayı ihlâl suçunun 17 Mayıs 1963 tarihinden itibaren icrasına başlanmış olduğu kabul edilerek bu yolda tatbikat yapılmış ise de:

Sanıkların mezkur fiil ve hareketleri bu safhada henüz zahire çıkmamış bulunduğuna göre kastı cürmilerinin her türlü iltibasa meydan vermeyecek şekilde ve mutlak surette Anayasayı ihlâl matuf bulunduğunu kabule götürebilecek ortada fiili durumları mevcut bulunmadığı gibi TCK'nun 146. maddesindeki suçun unsurlarından olan cebir halinin de henüz bu safhada mevcut olmaması muvacehesinde sanıkların yukarıda icraya esas kabul edilen fiil ve hareketlerinin de artık suçun işlenmesinden dönülemeyecek derecede neticeye (suça) yaklaşmış efa ve harekât olarak da ad ve kabulüne hukuken imkân görülememiştir.

Ezcümle; ihtilâl kararının verildiği 17 Mayıs 1963 tarihi ile ihtilâl harekâtının yapılacağı 20/21 Mayıs 1963 tarihleri arasında ve harekât başlamazdan evvel Anayasayı ihtilâl kastı ile gizli ittifaka girmiş olanlardan biri veya birkaçı kendiliklerinden çekilmeleri mümkün olduğuna ve çekilmiş oldukları takdirde de haklarında TCK'nun 171/3. maddesi gereğince ceza verilemeyeceğine göre 17 Mayıs 1963 tarihini icra başlangıcı kabul etmenin kanuna aykırılığı kendiliğinden ortaya çıkmış olacağı gibi,

İhtilâl grubunca, hükümetin duruma muttali olup bütün askerî birliklerini alarm durumuna geçirerek gerekli tedbirler almış olduğunun öğrenilmesi gibi zorunlu sebeplerle 20/21 Mayıs gecesi yapılacak harekâttan kendiliklerinden vazgeçmelerinin de mümkün ve muhtemel olduğuna (31 Mart - 1 Nisan) gecesi yapılacak harekâttan bu sebeple vazgeçildiği gibi) ve bu takdirde ise hukukî durumlarının TCK'nun 171/2. maddesinde yazılı gizli ittifak hududu içinde kalacağına göre icranın 17 Mayıs 1963 tarihinde başladığının kabulü ile haklarında 146. maddeden ceza tayin olunmasının kanuna aykırılığı da açıkça görülmektedir.

Hüküm mahkemesinin icra başlangıcına esas kabul ettiği hususlar aslında birinci dairenin 10 Ocak 1964 tarih 963/2548 Esas sayılı ilâmının bu mevzuya ait kısmında da tafsilen izah olunduğu veçhile Anayasayı ihlâl suçunun hazırlık hareketlerinden işaret olup mevzuu bahis hadisede ise icranın 20/21 Mayıs gecesi harekâta iştirak edecek kimselerin evvelden hazırlanan plan gereğince görevleri mahalline hareket ve fiiliyata geçmeleri ile başlamış telâkki olunmasının suçun hususiyetine ve TCK'nun 61. maddesinin vazettiği prensibin ruhuna daha uygun bulunması itibarıyla sanık ve sanık vekillerinin bu noktaya matuf temyiz itirazları tebliğname veçhile yerinde görüldüğünden her sanığın maddî olaydaki mesuliyet derecesinin bu görüşe uygun olarak tetkik olunmasına Oybirliği ile,

b) Sanıkların Suçta Mesuliyet Dereceleri:

Her ne kadar mahkemece TCK'nun 146. maddesinde zikredilen suçun çok failli suçlardan olduğu ve mezkûr suçun işlenmesi için ittifak etmiş ve irade birliği yapmış olan kimselerin suçun icra safhasında fiil ve hareketleri ne olursa olsun suçun işlenmesinden aynı derecede sorumlu ve hem fiil buldukları mülahazası ile tatbikat yapılmış ise de:

Evvel emirde bu suçun bir şahıs tarafından da işlenebilmesinin mümkün olduğuna ve bu suçta, çok failli suçlarda bulunması icabeden şart ve unsurlar mevcut olmadığına göre mezkûr suçun mutlak olarak çok failli suçlardan ad kabulü mümkün olmadığı gibi mahkemenin hadisede suçun hazırlık safhasında ittifak etmiş ve irade birliği yapmış olanların suçun icra safhasında fiil ve hareketleri ne olursa olsun aynı derecede mes'ul ve suçta da hem fiil buldukları yolundaki görüş ve tatbikatı da TCK'nun 146. maddesindeki suçu işlemek maksadı ile yapılan mücerret gizli ittifak (ki 146. maddedeki suçun hazırlık safhası) ile bu ittifak hududunu aşan ve 146. maddede^{de} suçun işlenmesine fiilen teşebbüs (ki 146. maddedeki suçun icrası) safhasının birbirine karıştırılmasından ileri gelmiş olması sebebiyle hatalı ve kanuna aykırı görülmüştür.

Zira, gizli ittifaka dahil olanlar gizli ittifakın hududu içinde kaldıkça (TCK'nun 171/1. madde ile) aynı derecede mes'ul iseler de bunlardan gizli ittifak hududunu aşarak ihtilâle fiilen iştirak etmiş olup 146. maddedeki suçu işlemiş bulunanlar fiil ve hareketlerinin suça müessiriyet derecesine nazaran yani suçta aslî veya fer'i fail durumunda bulunmalarına göre mes'ul tutulmaları ceza kanunumuzun iştirake ait hükümleri ile kabul ettiği cezai mes'uliyet sistemine de uygun bulunması itibarıyla sanık ve sanık vekillerinin bu cihete matf temyiz itirazları tebliğname veçhile varid ve kabule şayan görülmekle her iki sanığın suçtaki durumunun bu görüş tahtında tetkikine Oybirliği ile,

c) Mahkemenin Takdir Hakkına Matf Temyiz İtirazları:

Filvaki prensip olarak doktrinde takdir hakkı; bir suç karşılığı olarak suçluya verilecek cezanın suçluya uydurulması diğer bir tabir ile cezanın şahsileştirilmesi demek olduğuna göre rüiyet edilen bir davada kanunî hafifletici sebeplerden hariç takdiri hafifletici bir sebebin mevcut olup olmadığını kabul etmek yetkisi mücerret mahkemeye mevdu bir hak olup bu hakkın murakabeye tâbi tutulamayacağı kabul edilmekte ise de;

Tatbikatta; mahkemelerin bu takdir hakkının büsbütün murakabesiz bırakılması halinde birtakım keyfî ve indî tatbikata ve binnetice adalatsizliklere yol açılmış olacağı mülahazası ile bu takdir hakkının istima-

linin bazı kayıt ve şartlarla Yargıtay Murakabesine tâbi tutulmasında zaruret görülerek bu yolda içtihat olunmuştur.

Ezcümle; suç ve suçlu ile alaka ve münasebeti olmayan bir ahvalin mahkemelerce takdiri tahfif sebebi kabul olunması (takdire zaaf) ve keza bir davada mahkemece k takdiri tahfif sebebi olarak kabul olunan bir hususun maznunlardan bir kısmı hakkında tahfif sebebi kabul edilip aynı durumda bulunan diğer maznunlar hakkında tahfif sebebi kabul olunmaması (takdire tezat, keyfilik) gibi hallerde mahkemenin bu takdir hakkında müdahale etmenin yerinde ve adaletin tecellisine daha uygun düşeceği içtihat olunmuştur. Bu sebeple sanık ve sanık vekillerinin mahkemenin takdir hakkına müdahale edilebileceği yolundaki temyiz itirazları tebliğname hilafına bu sebeple varid görülerek kabûlüne ve bu hususun ileride her sanığın durumunda ayrı ayrı incelenmesine Oybirligi ile,

d) Siyasî Ortamın Mahkemece Tahrik Sebebi Kabul Edilmemesine Dair Temyiz İtirazları:

Bu mevzu; Yargıtay birinci dairesince muraafaalı tetkik neticesi ittihaz olunan 31 Ekim 1963 tarih ve Esas 963/2171 Karar 963/998 sayılı ilâl ile reddedilmek suretiyle kesinleşmiş bulunduğuna göre aynı mevzuun daireler kurulunca tekrar tetkikine kanunî imkân bulunmadığından tebliğname veçhile bu husustaki taleplerin tetkikine mahal olmadığına, Ekseriye yetle.

MÜŞTEREK YAZILI MÜDÜFAANIN ANAYASA HUKUKU İLE İLGİLİ
NOKTALARI:

Müşterek yazılı müdafaada, 146 ncı maddenin maddi unsurunu teşkil eden vakıa, doğrudan doğru a ele alınmıyarak, bu maddâ vakıanın izahında kolaylık yaratan kısaltıcı bir tabir olarak kendisine başvuru "Dikta" kelimesi ele alınmış; ve bu mefhumun ne manaya geldiği ve gelebileceği münakaşa konusu yapılarak, mevzu tamamen başka sahalara götürülmüştür. "Diktanın şartları varmıdır, diktanın usulleri, metodları nelerdir, bu metodlara başvurulmuş mudur?" Gibi bir hayli münüküşa imkanı bahş eden dolambaçlı yollara gidilerek, gayaden tamamen uzaklaşmıştır. 146 ncı madde, "diktaya gitmek" veya "diktanın gerçekleştirilmesi" diye bir maddi vakıa dermiş etmemiştir. O halde, dava konusu hadisede, bu maddedeki maddi unsurun mevcut olup olmadığını tesbit için, kısa ve emin yol, " Önce Ana asayı tebdil, tağyir ve ilganın, kısaca diktaya gitmek demek olduğunu ifade etmek" ve sonra da, "Diktaya gitmek" ve " Dikta" şu manalara gelir diyerek meseleyi tamamen izafî ve münakaşalı alanlara sürüklemek değildir. Bilakis (Türk Anayasasının) tebdil, tağyir ve ilganın, çeşitli hallerini ortaya koyarak, hâdisemizde bu hallerden birinin mevcut olup olmadığını doğrudan doğruya incelemektir.

Kaldı ki diktaya da gidilmiş olduğu aşağıda tafsilatı ile tesbit olunmuştur.

Gerçekten Türk Anayasasını tebdil, tağyir ve ilga etmek, hadisemizdeki hal bakımından, "ister yukarıdan, ister aşağıdan gelsin, bazı fiil ve tasarruflarla, mevcut Anayasanın fiilen tatbik edilmez hale getirilmesi, onun, ana prensiplerinin kısmen veya tamamen fiili surette ortadan kaldırılması", kısaca "hukukî rejim yanında, ona ana çizgileri ve karakteri bakımından zıt bir fiilî rejimin yaratılması" dır. Demek oluyor ki, sistemli ve kasıtlı olarak Anayasadaki prensi lerin fiilen ortadan kaldırılması, yani fiilen Anayasa dışı bir rejim yaratılması bahis konusu

ise, bu takdirde 146 ncı maddedeki suç işlenmiş demektir. Şimdi meseleyi bu suretle doğru bir zemin üzerine yerleştirdikten sonra, hâdiseye dönerek maddi yapıyı incelemek gerekir:

Anayasamızın ana prensipleri arasında bilhassa şu esasları belirtmek lazımdır:

I. Vatandaş Hak ve Hürriyetlerinin Sağlanması Olması:

Vatandaş hak ve hürriyetleri (ki müşterek müdafaanamede 'sahife 14' " 1924 Anayasamızın fert hürriyetleri yönünden 1789 prensiplerinden mülhem" olduğu ikrar olunmakla modern Batı âleminin anladığı manada ferdi hak ve hürriyetler probleminin Türk Hukuk nizamında yer aldığı hakikatı kabul edilmekte ve 65 inci sahifede modern diktatörlük esasları arasında "17 ncı asırda 19 ncü asıra kadar... elde edilen siyasi ve iktisadi hürriyetin ortadan kaldırılması" zikredilmektedir.) özü bakımından sistemli ve hemen hemen bütün hürriyetlere şâmil olan bir ölçü de zedelenmiş ve adeta hürriyetler rejimi ortadan kalkmış olursa, Türk Anayasasının fiilen tebdil ve ilgâ edildiğini kabul etmek lazımdır. Hürriyetler rejiminin ne durumda olduğunu tesbit de, muhtelif hürriyetlerin ne durumda olduğunu tesbit de, muhtelif hürriyetlerin ne durumda olduğunu tekrar tesbit etmekle mümkündür:

- a) Basın hürriyetleri alanında 6732 ve 6733 sayılı kanunlar ve tatbikatı (Basın hürriyetini fiilen ortadan kaldıran pek çok idarî, malî ve cezai tedbirler malûmdur);
- b) Toplantı hürriyeti alanında 6761 sayılı kanunun sistemli surette keyfî tatbikatı...
- c) Seyahat hürriyetinin tatbikatta alınan idarî kararlarla - düştüğü durum: (bilhassa Geyikli, Çanakkale, Uşak, Kayseri, Yeşil hisar, Topkapı olayları);
- d) Şan ve mal masuniyetinin birçok hâdiselerde ve bilhassa "c" de bildirilen misallerde herkes için mevcut ve Devletin riayetle ve teminle mükellef olduğu bir masuniyet olmaktan çıkarak, iktidarın arzu ettiği kimselere bahşedilen ve hele arzu etmediği kimseler için ortadan kaldırılan bir sözde masuniyet derekesine düşürülmesi, yani bu masuniyetin fiilen ortadan kalkmış bir ihsan ve lûtufluk haline gelmiş bulunması....
- e) Cemiyet kurma hürriyetinin ve hele onun mühim bir par-

çasını teşkil eden siyasî partilerin serbest ve egit bir surette faaliyetinde bulunabilmeleri yolundaki hürriyetin, muhalefet partisi aleyhine en geniş ölçüde ihlâl edilmesi ve son olarak Tahkikat Encümeni kararı ve buna yetki veren kanunla, muhalefet partileri için her an idam kararı verebilme imkânının iktidarın eline verilmiş olması; Halk Partisinin mallarının müsadere kanunu ile, ana muhalefet partisine malî bakımdan pek ağır bir darbenin vurulmuş olması... (Bu alânda muhalefet milletvekillerinin ve hele liderinin yurt içinde seyahat etme imkanından bile mahrum hale getirilmiş olması ve bizzat Dahiliye Vekilinin radyoda larda okunan tebliğinde yolların emniyetinin bu gibi kimselere sağlanmasını müyacağının ifade edilmiş olmasını bir misâl olarak hatırlamak gerekir);

f) Temel haklardan hemen hepsi, o hakların özünü, cevherini tahrip eden kanunlar veya fiilî darbeler neticesinde ya esaslı surette baltalanmış yahut imha edilmiştir. İstimlak alanında kensüssine gösteren sistemli keyfî muameleler de, mülkiyet hakkına en ağır darbeler teşkil etmiştir.

Hakların özü, cevheri tahrip edilmiş ve onlardan sadece küçük kırıntılar bırakılmış ise, orada "Gerçek manasile hürriyetler rebağidir" demeye imkân yoktur. Bizzat Bayar ve Menderesin dahi, "hürriyetlerin düzenlenmesinin, hürriyetlerin tahribi şeklinde tecelli edemeyeceğini, bunun caiz olmadığını" muhalefet yıllarında belirtmişlerdir.

Tahkikat encümeni hakkındaki karar ve onun tatbikatı ile, bütünhürriyetlerin akibeti, tamamen 15 kişinin keyfine terkebilmiş ve büyük ölçüde yok edilmiştir.

Hülasa olarak:

27 Mayıs 1960 günü ve hatta bundan bir hayli önce, Türkiyede hürriyetler rejimin mevcut olduğunu iddia etmenin ciddiye alınmayacağı ancak bir demagoji teşkil edeceği aşikardır. Hürriyetler rejiminin ortadan kalkmış sayılması için, hürriyetlerden hiçbir zerre kalmaması, asla şart değildir. En koyu diktatörlüklerde bile bütün hürriyetler, % 100 ortadan kaldırılamaz. Çünkü bu takdirde insanoglunun yaşamasına ve derhal isyan etmemesine imkan yoktur. İsyana mani olmak ve hele zahiren seçimi ve demokratik müesseseleri muhafaza ederek demokrasi perdesi (maskesi) altında hürriyetler rejimine zıt olan bir rejimi tesis ve idâme edebilmek için, her hürriyetten, tehlikesiz görünen bir mik-

terin tanınması pek tabiidir ve hükme, neticeye müessir değildir. Buna Nazi Almanyasında ve Rusyada da tesadüf edilir.

2. Her ne kadar müsterek nüdafaada, kaza kuvvetinin dahi 1924 Anayasasında kuvvetler birliği esasına uyularak- tek kuvvet olan parlemontoda da temerküz ettiği iddia ediliyorsa da, Anayasamızın sarıh hükümleri ve ilimde ittifak halinde kabul edilen görüş müvacehesinde, kaza kuvvetinin müstakil bir kuvvet olduğunu ve müstakil mahkemelerin Türk milleti adına bu kuvvet ve yetkiyi kul andığını teslim etmek zarureti mevcuttur. Esasen müstakil bir yargı gücü mevcut olmazsa ve hele mahkemeler istiklalini kaybederek siyasi kuvvetin avucu içerisine girerse, (hukuken ve fiilen bu durum y. ratılmış ise) hukuk devletinden bahsedilemeyeceği münakaşaya hacet kalmaksızın kabul edilmesi gereken bedahetlerdendir. Yargıtay ve Danıştay hakimlerinin dahi görülen lüzum üzerine vazifelerinden uzaklaştırılması mekanizması ve bunun tatbikatı malumdur. Nihayet son (7468) sayılı kanunla, yargı gücü kısmen siyasi kuvvete teslim edilmiştir.

3. Serbest, eşit ve emin bir seçim, Anayasamızın dayandığı temellerden, ana prensiplerdendir. Seçim serbestisinin, seçim Kanununundaki çeşitli değişiklikler ve partizan idare sayesinde ne suretlezedelendiği malumdur. Seçimlerde eşitlik de, aynı akibete uğramıştır. Hele radyonun, biricik propaganda vasıtası olarak, iktidar elinde seçimlerde oynadığı gayrimeşru rol (Tafsilat ve gerekçe Divanın 960/20 no.sunda kayıtlı olup 2 inci Bölüm II numarasındadır) üzerinde durmak icap eder. Fakat en önemli olan nokta, hakim teminatının yok edilmesi neticesinde seçim emniyetinin dahi sarsılmış, seçimin akibetinin tamamen iktidarda bulunan partinin insafına bırakılmış olmasıdır. Zira Yüksek Seçim Kurulunun teminatı zedelenmiştir. Bunun bütün üyeleri, bizzat seçimin fiilen murakabesi devresinde dahi değiştirilebilirler. Bu suretle gerçek manasiyle serbest, eşit ve hele emin (teminatlı) bir seçimin mevcut olduğu iddia olunamaz.

4. Murakabe Sistemi:

Gerek muhalefetin, gerek iktidar partisi milletvekillerinin iktidarı murakabe edebilmesi, Anayasa sistemimizin ana prensiplerindendir. Tatbikatta ise bunun hemen tamamen ortadan kaldırıldığı; alınan tedbirlerle, Meclis içinde ve Meclis dışında bir müessese olarak muhalefetin ve hatta iktidartpartisine mensup tek tek milletvekilinin murakabe imkanlarından mahrum hale getirildiği, hulasa Anayasanın ana prensiplerinden birinin daha tahrip edildiği çeşitli yazılarda belirtilmiştir ve kolayca tespit edilecek vakıalardır. Nihayet muhalefet yaşama hakkı tanımayan hareketlerde, -ki yukarıda 1 numaranın (e) bendinde kaydedilmiştir- aynı neticeye sevkeder.

5. Tarafsız İdare:

5. Tarafsız İdare:

Tarafsız idare, Hukuk devleti temeline dayanan her Anayasanın (ister açıkça bir maddede zikredilsin, ister çeşitli hükümlerin bir araya gelmesi neticesinde hasıl olan sistemin muhassalasını teşkil etsin) kendisinden vazgeçilmez temellerinden biridir.

Bu prensibin dahi fiilen ortadan kalktığı ve tam manasiyle partizan, partiye hizmet eden, parti emrine çalışan bir idarenin büyük ölçüde kurulduğu, nazarı itibara alınmak gerekir.

6. Yasama Organının Tesri Yetkisini, Fiilen ve Hukukan Kendi elinde Bulundurması Esası:

Bu esasın önemi: üzerinde durmağa bile lüzum yoktur. Bu bir bedahettir. Tahkikat encümenleri hakkındaki son (7468) sayılı kanun ile ve hele tatbikatı ile, Anayasanın 68 inci maddesinde yalnız Millet Meclisine tanınmış olan "hürriyetleri tahdit etme yetkisi", 15 kişilik bir encümene devredilerek, bu prensip de esaslı surette zedelenmiştir, tağyir edilmiştir.

Şu halde bu durum meydanda iken, yani Anayasamızın ana prensipleri Anayasaya aykırı kanunlarla kağıt üstünde bırakılmış ve fiilen Anayasaya aykırı bir devlet nizamı kurulmuş iken, "diktaya gitmek ne manaya gelir? Diktanın içtimai şartları ve metodları nedir?" gibi bir takım mütalaalar yürütmek yersizdir.

TÜRKİYE SOSYAL TARİHİ
TÜRKİYE İKTİSADİ TARİHİ
TÜRKİYE HUKUKİ TARİHİ
TÜRKİYE İZMİRİ